

Datum

2021-10-17

Vår referens

Bertil Siöström

Planeringssekreterare

bertil.siostrom@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Motion av Anders Andersson (V) om att vässa Sysav:s mål och minska sopförbränningen STK-2021-180

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har mottagit motion av Anders Andersson (V) om att Vässa Sysavs mål – minska förbränningen. Motionären yrkar på att Malmö kommun genom sitt delägarskap i Sysav skall driva på för

- att det skall vara obligatoriskt för alla kommuner inom Sysav att effektiv sopsortering ska vara möjlig redan vid fastigheten
- att ägarkommunerna ger Sysav:s styrelse i uppdrag att besluta om att inte planera eller bygga ny kapacitet för sopförbränning
- att ägarkommunerna ger företagets styrelse i uppdrag att anta ett mål att både mängden avfall som förbränns i Sysav:s förbränningsanläggningar, och mängden fossil koldioxid som förbränningen genererar, skall ha minst halverats till 2030 jämfört med 2019 års nivåer

I ärendets beredning har miljönämnden, tekniska nämnden och Sysav getts möjlighet att yttra sig. Sammanfattningsvis finns det för motionärens yrkanden ett pågående arbete både i staden och inom Sysav genom bolagets egna miljö- och klimatmål.

Stadskontoret bedömer att kommande uppföljningar av befintliga styrdokument bör vara tillräckliga för att ta ställning till om staden rör sig mot redan uppsatta mål. Förslaget är att motionen anses besvarad med hänvisning till vad som redovisas i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige anser motion av Anders Andersson (V) - Vässa Sysav:s mål - minska förbränningen, besvarad med hänvisning till vad som redovisas i ärendet.

Beslutsunderlag

- Motion av Anders Andersson (V) - Vässa Sysavs mål - minska förbränningen!
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 211101 Motion av Anders Andersson (V) om att vässa Sysav:s mål och minska sopförbränningen
- Remissvar från Sysav

- Remissvar från miljönämnden
- Miljönämnden beslut 210824 § 128 med Reservation (V)
- Remissvar från tekniska nämnden
- Tekniska nämnden beslut 310831 § 272 med Reservation (V)

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-11-01

Kommunstyrelsen 2021-11-10

Kommunfullmäktige 2021-12-21

Beslutet skickas till

Motionären

Miljönämnden

Sysav AB

Tekniska nämnden

Ärendet

Kommunfullmäktige har mottagit motion av Anders Andersson (V) om att Vässa Sysav:s mål – minska förbränningen. I ärendets beredning har miljönämnden, tekniska nämnden och Sysav getts möjlighet att yttra sig.

Motionen

Motionären yrkar på att Malmö kommun genom sitt delägarskap i Sysav skall driva på för

- att det skall vara obligatoriskt för alla kommuner inom Sysav att effektiv sopsortering ska vara möjlig redan vid fastigheten
- att ägarkommunerna ger Sysav:s styrelse i uppdrag att besluta om att inte planera eller bygga ny kapacitet för sopförbränning
- att ägarkommunerna ger företagets styrelse i uppdrag att anta ett mål att både mängden avfall som förbränns i Sysav:s förbränningsanläggningar, och mängden fossil koldioxid som förbränningen genererar, skall ha minst halverats till 2030 jämfört med 2019 års nivåer

Motionären skriver i sin motion att andelen hushållssopor som sorteras i Sverige i princip har stått stilla i många år. Sedan 15 år tillbaka så återvinner svenskarna mindre än hälften av sina sopor. En viktig orsak till detta är att Sverige har satsat på storskalig förbränning av sopor. Vidare beskrivs att en miljon bostäder i Sverige värms med energi från sopförbränning i ett 30-tal anläggningar. Förutom att 2,5 miljoner ton svenskt avfall eldas upp, så importeras ytterligare 1,5 miljoner ton för att eldas upp i de gigantiska värmeverken. Motionären anser att det är bättre att energiåtervinna sopor än att lägga dem på deponi, men att det ur ett miljöperspektiv finns problem med sopförbränning och att vi måste verka för att snabbt minska och på sikt upphöra med detta. I motionen framhålls att Malmö kommun som delägare i Sysav måste sätta upp mål för bolaget att satsa mer på att ta tillvara och undvika avfall snarare än att elda upp det.

Remissinstansernas yttranden

Sammanfattning av inkomna yttranden, yttranden i sin helhet finns bilagda ärendet.

Miljönämnden

Miljönämnden framhåller att Malmö stad inte har rådighet över andra kommuners avfallshantering samt att avfallsförbränning är en samhällstjänst som behöver finnas för det avfall som inte kan förebyggas, återbrukas eller återvinnas. Nämnden framför att det är på gång med förändringar i lagstiftningen för bland annat fastighetsnära sortering. En del av EU:s nya avfallslagstiftning är det förtydligade producentansvaret för förpackningar där insamlingen av förpackningsavfall som huvudregel ska ske bostads- eller kvartersnära, vilket är en av de viktigaste åtgärderna för att öka materialåtervinningen. Nämnden beskriver att Sysav och Malmö stad arbetar för att minimera mängden restavfall till förbränning och styra mot ett mer cirkulärt samhälle. Nämnden refererar till den av kommunfullmäktige antagna Kretsloppsplan för Malmö stad, vilken tagits fram tillsammans med VA SYD. Ett av målen i denna plan är att halvera mängden restavfall till 2030.

I Malmö stads miljöprogram 2021–2030 är ett av målen att Malmös totala utsläpp av fossil koldioxid ska minska med 70 procent till år 2030 jämfört med 1990 års nivåer. Nämnden framhåller att då Sysav:s verksamhet bidrar med cirka 20 procent av Malmös årliga utsläpp av växthusgaser är Sysav en viktig aktör för att Malmö ska nå sitt mål. Miljönämnden anser att införandet av ett mål om en halvering av växthusgasutsläppen i Sysav:s anläggning skulle vara ett lågt satt mål.

Miljönämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att anse motionen vara besvarad.

Vänsterpartiet anmäler skriftlig reservation.

Sysav

Sysav framhåller att enligt miljöbalken är varje kommun ansvarig för insamling, transport och återvinning eller bortskaffande av det avfall i kommunen som faller under kommunens ansvar. Sysav har ingen rådighet över ägarkommunernas beslut om hur renhållningsskyldigheten enligt miljöbalken ska utföras. Sysav förespråkar en fastighetsnära insamling och källsortering samt producentansvar med kommunalt insamlingsansvar för material och förpackningar.

Sysav ståndpunkter kopplat till motionen:

- Produkter som sätts på marknaden ska vara giftfria, klimatsmarta och återvinningsbara.
- Styrmedel ska leda till att minska mängden avfall som uppstår samt styra producenter mot att använda återvunnen råvara i produktionen, så kallad kvotplikt.
- Energiåtervinning kommer att vara en viktig och naturlig del i en fungerande cirkulär ekonomi, precis som materialåtervinning och deponering – rätt avfall till rätt behandlingsmetod.
- Sverige och Sysav kan även fortsatt bidra till att minska Europas utsläpp av växthusgaser genom att erbjuda högeffektiv energiåtervinning ur utsorterade avfallsrester.
- Deponering är ett långsiktigt samhälls- och miljöåtagande och en viktig slutstation för restprodukter från olika avfallsbehandlingsmetoder, och för enstaka material som inte bör eller kan återvinnas på annat sätt.

I en hållbar avfallshantering utgår val av behandlingsmetod alltid från den lagstadgade avfallshierarkin där energiåtervinning är en metod för att omhänderta och behandla avfall. Sysav har som ambition att till år 2030 kraftfullt minska verksamhetens fossila koldioxidutsläpp, samt till 2045 vara klimatneutrala. Det finns beslutade mål som berör avfallshanteringen; FN:s globala hållbarhetsmål, EU:s avfallsmål, Nationella miljömål, Etappmål för att nå en cirkulär ekonomi, Producentansvarsmål samt Regionala och kommunala mål. Sysav förhåller sig till alla målnivåer och

verkar för att målen uppnås. I yttrandet anges en del exempel på mål som ska uppnås. Sysav redogör för att restavfallet sedan 2013 har minskat med 25 procent och matavfallet har ökat med 30 procent samt att de på olika sätt arbetar för att öka sorteringen i hushållet samt att de även arbetar med rådgivning till företag och industrier.

Sysavs avfallsförbränningsanläggning har tillstånd att förbränna 630 000 ton avfall. Sysav möter det lokala energibehovet och producerar 60 procent av fjärrvärmen till E.ON i Malmö och Burlöv, och därtill el som säljs på den öppna marknaden. I Europa saknas energiåtervinningskapacitet för 69 miljoner ton hushållsavfall och 73 miljoner ton industriavfall. Detta läggs idag nästan uteslutande på deponi där det orsakar utsläpp av metangaser. Med det väl utbyggda fjärrvärmenätet är Sysav:s omhändertagande av brännbara utsorterade avfallsrester en av Europas mest högeffektiva energiåtervinning. Det innebär att Sysav på sikt kan bidra till att Europas utsläpp av växthusgaser minskar genom att avfallet behandlas miljömässigt bättre än i ursprungslandet, även då transporterna beaktats.

Sysav har ingen plan på att utöka kapaciteten för energiåtervinning. Sysav kommer att utreda förutsättningarna för att ersätta de två äldsta pannorna, med en ny modern anläggning som kan producera el och värme, när de två gamla läggs ner, vilket är planerat till år 2030. Beslut om en byggnation av en ersättningsanläggning tas av Sysav:s ägare.

Sysav framför även att de värderar möjligheterna till en investering i en storskalig försortering av olika typer av grövre avfall. Tanken är att kunna sortera ut återvinningsbart material som det finns en efterfrågan på och där är plasten i fokus.

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden framhåller att varje kommun enligt miljöbalken (1998:808, 15 kapitel 20–25 §§) har ansvar för att hantera sitt kommunala avfall. Malmö stad har ingen direkt rådighet över andra kommuners avfallshantering. Inte heller Sysav har rådighet över ägarkommunernas beslut om hur renhållningsskyldigheten enligt miljöbalken ska utföras. I Malmö stad är det tekniska nämnden som ansvarar för kommunens renhållningsskyldighet. Uppgifterna utförs sedan 2008 av VA SYD som via insamlingsentreprenader hämtar hushållsavfall från hushåll och verksamheter. VA SYD:s uppdrag innefattar även drift och utveckling inom avfallsområdet samt framtagande av lagstadgade dokument. Tekniska nämnden, via fastighets- och gatukontoret, förvaltar allmän platsmark och hanterar det avfall som uppkommer där.

Avfallsförbränning för energiutvinning är en samhällstjänst som hanterar det avfall som inte kan förebyggas, återanvändas eller återvinnas och Sysav har inte planer på att utöka sin förbränningskapacitet. Tekniska nämnden instämmer i att avfallsförbränningen och så även utsläppen av växthusgaser behöver minska. Nämnden anser dock att arbetet redan är pågående. I och med EU:s så kallade avfallspaket och antagna kretsloppsplaner strävar lagstiftning och politiska mål mot insatser högt upp i avfallshierarkin för att minimera mängden restavfall till förbränning och styra mot ett mer cirkulärt samhälle. EU:s avfallspaket införs etappvis i svensk lagstiftning och ska vara infört i sin helhet senast 2025. Förutom Sysav:s egna miljö- och klimatmål, innefattas utsläpp från förbränningsanläggningen av de mål som beslutats i Malmö stads Miljöprogram 2021–2030 eftersom den är placerad inom kommunen. I miljöprogrammet är ett av målen att Malmös totala utsläpp av fossil koldioxid ska minska med 70 procent till år 2030 jämfört med 1990 års nivåer. Sysav:s verksamhet bidrar med ca 20 procent av Malmös årliga utsläpp av växthusgaser och är därmed en viktig aktör för att Malmö ska nå sitt mål. Mot bakgrund av att miljöprogrammets mål är högt satta bedömer nämnden inte att de inte finns behov för ytterligare

mål.

Tekniska nämnden instämmer med motionären i att fastighetsnära källsortering ökar hushållens sortering av avfall och därmed är en av flera åtgärder för att minska förbränning av avfall med eller utan fossilt ursprung. Frågan är komplex och involverar flera aktörer och påverkas eventuellt av kommande regelförändringar. Nämnden refererar till Kretsloppsplan 2021–2030 för Burlövs kommun och Malmö stad i vilken färdplanen mot en klimatneutral resurs- och avfallshantering beskrivs och hur kommunen avser att uppfylla nationella, regionala och lokala mål inom avfallsområdet. Kretsloppsplanens mål 4.2 ”En tillgänglig avfallshantering som styr uppåt i avfallshierarkin år 2030” handlar om att göra det tillgängligt och ”lätt att göra rätt” för medborgarna att återbruka, sortera och hantera sitt avfall.

I Malmö och Burlöv är det sedan 2012 obligatoriskt att sortera ut matavfallet från restavfallet. För villaägare i Malmö och Burlöv tillhandahåller VA SYD genom fyrfackskärl fastighetsnära insamling, även av avfall under producentansvar (förpackningar, småelektronik) vilket har gett resultat i form av minskat restavfall. Efter 2022 kommer även flerfamiljshus få fastighetsnära insamling av tidningar. Flerfamiljshusens tillgång till fastighetsnära källsortering av förpackningar och småelektronik kommer utredas vidare. Förutom det avfall som hämtas vid bostäder räknas även det avfall som nämnden hanterar från allmän platsmark som hushållsavfall, varav det mesta går som restavfall för förbränning. Nämnden arbetar löpande med både nedskräpning samt det avfall som slängs i kärl på allmän platsmark.

Tekniska nämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att anse motionen vara besvarad.

Vänsterpartiet anmäler skriftlig reservation.

Stadskontorets sammanfattande bedömning och förslag

Sysav är ett offentligt ägt aktiebolag med 14 skånska ägarkommuner. Malmö stad har i likhet med andra kommuner ett ansvar enligt miljöbalken för sin avfallshantering. Malmö stad har ingen direkt rådighet över andra kommuners avfallshantering.

Remissinstanserna framför att avfallsförbränning är en samhällstjänst för det avfall som inte kan förebyggas, återbrukas eller återvinnas. Sysav och Malmö stad strävar ständigt efter att arbeta med insatser högre upp i avfallshierarkin för att minimera mängden restavfall till förbränning och styra mot ett mer cirkulärt samhälle. I sammanhanget bör det lyftas att en del av EU:s nya avfallslagstiftning är ett förtydligade av producentansvaret för förpackningar, där insamlingen av förpackningsavfall ska ske bostads- eller kvartersnära.

Kommunfullmäktige har beslutat om en ny Renhållningsordning 2021–2030 för Malmö stad, vilken omfattar Kretsloppsplan och Lokala föreskrifter för avfallshanteringen (STK-2020-1384 beslutad av KF 201222). Kretsloppsplanen som gäller för Burlövs kommun och Malmö stad har tagits fram tillsammans med VA SYD. Kretsloppsplanen är ett styrdokument som riktar sig både internt till kommunens anställda och till invånare, verksamheter och övriga aktörer i kommunen. Det är en plan för hur man på bästa sätt förebygger avfall och tar hand om våra resurser i ett kretslopp innan det blir avfall. Planen anger hur kommunerna avser att uppfylla globala, nationella, regionala och lokala mål inom avfallsområdet. Visionen är en klimatneutral resurs- och avfallshantering. Ett av målen i planen är direkt kopplat till restavfallsmängden, där målet är att halvera mängden restavfall till 2030.

Vidare har det av kommunfullmäktige antagits ett Miljöprogram för Malmö stad 2021–2030

(STK-2020-1685 beslutad av KF 210429). I miljöprogrammets mål 1 om ”Utsläppen av växthusgaser i Malmö som geografiskt område har minskat med 70 procent”, finns målsättning att Malmö stad ska arbeta för att växthusgasutsläppen från Malmö som geografiskt område ska minska kraftigt. Miljö- och klimatarbetet ingår i grunduppdraget, nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för sin verksamhets måluppfyllelse till 2030. Måluppfyllelsen av miljöprogrammet följs upp i en återkommande miljöredovisning.

Sammanfattningsvis finns det för motionärens yrkanden ett pågående arbete både i staden och inom Sysav genom bolagets egna miljö- och klimatmål. Stadskontoret bedömer att kommande uppföljningar av befintliga styrdokument bör vara tillräckliga för att ta ställning till om staden rör sig mot redan uppsatta mål.

Med beaktande av remissinstansernas yttranden är förslaget att motionen anses besvarad.

Ansvariga

Jonas Rosenkvist Avdelningschef
Magdalena Bondeson Sektionschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör